

3. Davidson D. The Logic form of Action Sentences. *Rescher. The Logic of Decision and Action*. University of Pittsburgh Press., 1967. С. 81–95.
4. Higgins F.R. The pseudo-cleft Construction in English. New York : Garland, 1979. 300 с.
5. Guimier C. La thématisation dans les langues. *Langage et société. Actes du colloque de Caen*. № 9.1999. С. 120–134.
6. Lambrecht K. Prédication seconde et structure informationnelle: la relative de perception comme construction représentative. *Langue française. La prédication seconde*. № 127. 2000. С. 49–67.
7. Lamiroy B., Melis L. Les copules ressemblent-elles aux auxiliaires? Amsterdam : Benjamins, 2003. 217 с.
8. Martin F. Les prédicats statifs. Étude sémantique et pragmatique. Bruxelles : Duculot, 2008. 336 с.
9. Muller C. Classes de verbes français transitifs à extension attributive : les opérateurs supplétifs. *Langage et référence. Mélanges offerts à Kerstin Jonasson à l'occasion de ses soixante ans*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. 2001. С. 419–429.
10. Pierrard M. Paramètres pour l'interprétation et le classement des constructions à attribut de l'objet. *Langage et référence. Mélanges offerts à Kerstin Jonasson à l'occasion de ses soixante ans*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. 2001. С. 497–507.
11. Pollock J-Y. Sur quelques propriétés des phrases copulatives en français. *Langue française*. № 58. 1983. С. 89–125.
12. Roy I. Typologie des prédicats non-verbaux dans les phrases copulatives et théorie de la prédication. *Prédicats, prédication et structures prédictives*. Paris : Cellule de Recherche Linguistique. 2009. С. 131–146.
13. Ruwet N. Grammaire des insultes et autres études. Paris : Seuil, 1982. 349 с.
14. Van Peteghem M. Les phrases copulatives dans les langues romanes. Wilhelmsfeld : Gottfried egert verlag., 1991. 207 с.

УДК 811.134.2'366.59'367.625'37:070(460:8)"2022"

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.34>

**ЛІНГВОПРАГМАТИКА, ПОЛІФОНІЯ ТА ПОРІВНЯННЯ ЧАСТОТНОСТІ
ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМ МИНУЛОГО НЕДОКОНАНОГО СУБ'ЄКТИВНОГО
СПОСОБУ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА -RA, -SE В ІСПАНСЬКІЙ ТА
ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ ЗА 2022 РІК (НА МАТЕРІАЛІ CORPES XXI)**

**THE LINGUOPRAGMATICS, POLYPHONY AND COMPARISON OF FREQUENCY
OF USE OF THE SPANISH IMPERFECT SUBJUNCTIVE MOOD FORMS
(-RA, -SE) IN SPANISH AND LATIN AMERICAN PRESS IN 2022
(ON THE MATERIAL OF THE CORPES XXI)**

Кабов А.В.,

orcid.org/0000-0002-7218-3577

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри французької та іспанської філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті представлено лінгвопрагматику, поліфонію та порівняння частотності застосування форм минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови на -ra, -se в іспанській та латиноамериканській пресі за 2022 рік на матеріалі CORPES XXI. Розглянуто попередні наукові розвідки щодо дослідження лінгвопрагматики минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови на -ra, -se в іспаномовній пресі 2022 року та виявлено, що вона не знайшла свого відображення в найновіших працях мовознавців. На основі теорії М.Л. Донайре проаналізовано поліфонічний потенціал минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови на -ra, -se в іспанській та латиноамериканській пресі у 2022 році. Встановлено, що найчастотнішими спільними селекторами прихильної або неприхильної точок зору є стверджувальні форми дієслів дійсного способу або інфінітиви, іменники, відсутність заперечної частки, прикметники; частотність використання форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -ra є значно меншою в іспанській пресі 2022 року в порівнянні з латиноамериканською; підтверджено припущення численних лінгвістів про те, що форма минулого недоконаного суб'єктивного способу на -ra є маркером латиноамериканського мовлення. Також було встановлено, що форма на -se є більш затребуваною в пресі Латинської Америки, незважаючи на її стереотипне сприйняття, як маркера європейського варіанта іспанської мови. Було відзначено більше розмаїття видів підрядних речень з формами минулого недоконаного суб'єктивного способу

в іспанській пресі, в порівнянні з латиноамериканськими прикладами. Також виявлено, що суб'єктивний спосіб в іспанській мові є категорією психолінгвістичною. Використовуючи суб'єктивний спосіб, мовець не є категоричним у своєму висловленні, передає своє ставлення до події. Навіть за наявності певного семантичного спрямування існує можливість переконати мовця у його вірогідній неправоті. Зроблено припущення, що це може пояснюватися високим ступенем емоційності, психологізму, семантичною нюансацією іспанського мовлення та характеру.

Зауважено, що дійсний та суб'єктивний способи іспанської мови є семантично взаємопов'язаними та взаємодоповнючими, оскільки за відсутності суб'єктивного способу речення втрачає альтернативу вибору змістового спрямування. Дійсний спосіб вказує лише на єдиний, незмінний перебіг подій. Суб'єктивний спосіб скеровує адресата повідомлення на пошук відповідного слова-селектора, яке дасть йому вичерпну інформацію про мету та значення висловлення. Адресат на підсвідомому рівні звертає увагу на дієслово головного речення і на граматичні елементи, що оточують його.

Ключові слова: суб'єктивний спосіб, іспанська мова, лінгвопрагматика, поліфонія, частотність, селектор точки зору, преса.

The article highlights the linguopragmatics, polyphony and comparison of frequency of use of the Spanish imperfect subjunctive mood forms (-ra, -se) in Spanish and Latin American press in 2022 on the material of CORPES XXI. There is an analysis of the previous scientific researches concerning the linguopragmatics of Spanish imperfect subjunctive mood forms (-ra, -se) in Spanish and Latin American press in 2022. The lack of the analysis of the use of the Spanish imperfect subjunctive mood forms (-ra, -se) in press was found out in the recent linguistic researches. The polyphonic potential of Spanish imperfect subjunctive mood forms (-ra, -se) in Spanish and Latin American press in 2022 has been analysed by means of the theory of M.L. Donaire. It was pointed out the following most frequent common selectors of the favourable and unfavourable points of view: affirmative verb forms of the indicative mood, infinitives, nouns, absence of negative particles, adjectives. Having analysed the examples of the CORPES XXI, it was pointed out that the frequency of use of the Spanish imperfect subjunctive mood forms in -ra is significantly less in the Spanish press of 2022 in comparison with the Latin American one's. The supposition of numerous linguists that the Spanish imperfect subjunctive mood form in -ra is the marker of the Latin American speech has been confirmed. It was pointed out that the Spanish imperfect subjunctive mood form in -se is more demanded in the Latin American press despite of its stereotypical perception like a marker of the European variant of Spanish. It was pointed out also the larger variety of subordinate clauses types with imperfect subjunctive mood forms in Spanish press in comparison with the Latin American one's. It was found out that the Spanish subjunctive mood belongs to the psycholinguistics categories. By means of the subjunctive mood the speaker doesn't express the categorical statement but expresses his attitude towards the event. Even if there is a strict sense in the utterance there is a possibility to convince the speaker of his probable wrongfulness. It was supposed that it can be explained by the high emotional, psychological degree of the Spanish language and character and by its semantic nuances.

It was pointed out that the Spanish indicative and subjunctive moods are semantically interconnected and complementary elements because in case of the absence of the subjunctive mood form the sentence loses its alternative semantics. The indicative mood shows the unique and unchangeable progress of events. The subjunctive mood pushes the addressee of the message to look for a relevant word selector which will give him the exhaustive information about the aim and the sense of the utterance. The addressee notes unconsciously the main clause verb and its surrounding grammatical elements.

Key words: subjunctive mood, Spanish language, linguopragmatics, polyphony, frequency, selector of the point of view, press.

Постановка проблеми. Дослідження лінгвопрагматики та поліфонічних особливостей дієслівних способів романських мов є актуальним питанням серед мовознавців. Чільне місце займає вивчення особливостей функціонування іспанського суб'єктивного способу в різних типах дискурсів, зокрема, в сучасній пресі.

Згідно з постулатами традиційної граматики, суб'єктивний спосіб, на відміну від дійсного, виражає дію, яка жодним чином не пов'язана з дійсністю і є лише об'єктом, на який спрямовані думки, почуття або воля суб'єкта головного речення. Суб'єктивний спосіб позначає також синтаксичну підпорядкованість дієслова підрядного речення і сприяє появі мовної поліфонії, яка звільняє від прив'язаності до певного стереотипного висловлення.

Наш аналіз базуватиметься на постулатах Марії Луїзи Донайре [1], зокрема на її поліфонічній теорії, в якій йдеться про прихильну і неприхильну точки зору щодо змісту підрядного речення.

Формант *que* вказує на присутність кількох точок зору в реченні. Важливу роль у процесі набуття висловлення значення відіграє дійсний спосіб. Згідно з поліфонічною теорією Марії Донайре, він обирає одну точку зору з полеміки двох, яку представляє форма суб'єктивного способу.

Функціонування суб'єктивного способу є синтагматично пов'язаним з низкою сполучників – маркерів умови – *para que, aunque, sin que, hasta que* та ін. В традиційних граматиках йдеться про те, що зв'язок дії підрядного речення з дійсністю проявляється у змісті головного речення в поєднанні з семантикою сполучника.

Суб'єктивний спосіб іспанської мови продуктивно застосовується в сучасній пресі Іспанії та Латинської Америки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Численними є нещодавні публікації на тему семантичного аналізу дієслівних форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -ra,

-se в європейському та латиноамериканському варіантах іспанської мови. Проаналізуємо їх.

У своїй розвідці Давід Еллінгсон Еддінгтон «A corpus analysis of some usage differences among Spanish-speaking countries» [2] аналізує варіативність дієслівної морфології іспанської мови: застосування і чергування форм на -га, -se; появу закінчення -s в другій особі однини неозначеного минулого часу дійсного способу; узгодження форми дієслова haber з додатком у множині: habían; вживання завершеного минулого часу для подій, які нещодавно відбулися; застосування теперішнього суб'єктивного способу в підрядних реченнях в минулому плані узгодження часів; зміну значення іменників через зміну артикля тощо.

Кевін Мартійо Вінер у своєму дослідженні «Spanish imperfect subjunctive form -se Possible identity marker for Spaniards?» [3] аналізує застосування форм минулого недоконаного та давноминулого суб'єктивного способу на -га/-se серед мовців Іспанії та Латинської Америки. Автор приходить до висновку, що форма на -se значно частіше застосовується в Іспанії, ніж в Латинській Америці. Автор вважає, що вживання форми на -se у мовленні стало маркером приналежності до європейського варіанту іспанської мови.

Імельда Родрігес Андраде у своєму дослідженні «El debilitamiento en el uso del imperfecto de subjuntivo en el Ecuador. Una comparación entre Quito (sierra) y Portoviejo (costa)» [4] порівнює вживання минулого недоконаного суб'єктивного способу в еквадорських містах Кіто і Портов'єхо та розглядає поступове зменшення її застосування. Авторка дійшла висновку про те, що форма теперішнього суб'єктивного способу переважає у мовленні мешканців обидвох міст. Що ж до форми минулого суб'єктивного способу на -se, то вона, згідно з результатами дослідження авторки, є найменш вживаною в обидвох містах.

Анаїс Самаме Піспа у розвідці «El peso de la edad en el uso del imperfecto y pluscuamperfecto de subjuntivo (-ra/-se)» [5] досліджує вплив вікової категорії мовців м. Ліма (Перу) на вживання форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га або -se. Авторка приходить до висновку, що форма на -se витісняє форму на -га серед дорослого та старшого населення перуанської столиці.

Ана Лопес Саман'єго та Ільпо Кемпас у розвідці «Querría que me lo compruebas / comprobaras/comprobases: elección del tiempo verbal tras expresiones de volición atenuada en el español europeo» [6] аналізують часову реалізацію дієслова підрядного речення після ввічливих

волюнтативних виразів з дієсловом «querer» в європейському варіанті іспанської мови. Вчені підкреслюють зростання частотності вживання теперішнього суб'єктивного способу після дієслова у кондиціональному способі «quisiera».

Таким чином, можна зробити висновок, що поліфонічний аналіз застосування та порівняння частотності вживання минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови на -га, -se в іспанській та латиноамериканській пресі за 2022 рік не знайшов гідного відображення в найновіших працях мовознавців.

Метою статті є дослідження лінгвопрагматики, поліфонічний аналіз та порівняння частотності застосування минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови на -га, -se в іспанській та латиноамериканській пресі за 2022 рік на матеріалі з корпусу Іспанської королівської академії CORPES XXI [7].

Завданням запропонованої статті є поліфонічний аналіз форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га, -se та порівняння частотності їхнього застосування в іспанській та латиноамериканській пресі за 2022 рік для вираження різноманітних аргументативних задумів мовця.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою поліфонічного аналізу нами було обрано приклади з іспанської та латиноамериканської преси за 2022 рік, які містять дієслівні форми минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га, -se, шляхом автоматичної вибірки з онлайн-корпуса.

Матеріалом дослідження в запропонованій статті послужив онлайн-корпус Іспанської королівської академії CORPES XXI [7], для якого були задані наступні параметри пошуку прикладів: 1) Країна походження: Іспанія, Латинська Америка 2) Писемний варіант іспанської мови; 3) Блок: преса; 4) Дата публікації: 2022 рік.

Загальна кількість автоматично знайдених онлайн-корпусом прикладів минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га становить 316 прикладів (Іспанія) та 1001 приклад (Латинська Америка), на -se становить 49 прикладів (Іспанія) та 226 прикладів (Латинська Америка).

Повний перелік знайдених в корпусі прикладів можна переглянути за наступним посиланням: https://drive.google.com/drive/folders/1TudARjwY77uLM-desdf_X0KqHqv7IeSb?usp=sharing

Розглянемо тепер лінгвопрагматику та поліфонію минулого недоконаного суб'єктивного спо-

собу в іспанській та латиноамериканській пресі за 2022 рік, проаналізуємо та порівняємо частотність його застосування.

З метою лінгвопрагматичного та поліфонічного аналізу, оберемо випадковим чином по 10 речень з кожного корпусу прикладів, зважаючи на обмежений обсяг запропонованої публікації:

Приклади з преси Іспанії (по 10 прикладів на кожну з 2 форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га та -se): 1) Existe, todavía, mucha incertidumbre sobre cuál es el momento óptimo para vacunarse. Si *preguntaras* a cien científicos, podrían darte cien respuestas diferentes [7]. 2) La prueba consistía en agrupar en parejas a más de 2.000 personas en oficinas y en remoto para que *crearan* ideas y *seleccionaran* las más útiles [7]. 3) Él mismo decidió probarlo, pidiéndole a uno de sus asistentes que le *extrajera* una muela [7]. 4) ¿Nos quedamos entonces con el Surface? Es muy probable que *fuera* nuestra elección [7]. 5) La justicia tiene demasiado trabajo parece ridículo que *se dedicara* a perseguir a letristas de canciones [7]. 6) Pero el tiempo vuela y nadie quiere quedarse rezagado, muy al contrario, todos persiguen asegurarse una buena salida, *como si fuera* una carrera de 100 metros y no una maratón, donde vale todo y el recorrido es mucho más largo [7]. 7) Lo que sus creadores habían impuesto en su programa era únicamente las reglas del ajedrez y la instrucción de desarrollar estrategias que *maximizaran* las victorias frente a las derrotas [7]. 8) Era por centrarse en sí mismo y reconocerse escritor del mundo entero, aunque pocos lo *tuvieran* en cuenta [7]. 9) Su expansión se debió al deseo de hacerse notar, de resonar por calles y plazas para que todo el mundo *dejara* de ocuparse de lo suyo y *se pusiera* alerta [7]. 10) Es la última función y hay solo unos pocos espectadores: algún aficionado solitario, una pareja confabulada en su cinefilia, hablando tan bajo como si *se hablaran* con las cabezas juntas en la almohada [7]. 11) Y añade: “Las siete mujeres que participamos lo hicimos por apoyo a Rigoberta y la lucha, pero en el rodaje nos desinflamamos un poco al ver que, aunque *hubiesen* mujeres en el equipo y *nos trataran* con mucho respeto, las principales decisiones las tomaban siempre los hombres” [7]. 12) Es el dedicado a José-Carlos Mainer, pero realmente había sido escrito para que *fuese* leído, así que seguía inédito, pero por casualidad [7]. 13) Sea como *fuese* los tejidos bereberes –como en el caso del denominado arte tribal para artistas cubistas y expresionistas– sintonizaban con una idea de modernidad y significaban un referente simbólico (manifestación anónima realizada por mujeres, tradición popular, expresión primigenia, etc.) para

Teresa Lanceta [7]. 14) El tío Tista llegaba todas las mañanas, a las doce o así, contando que venía de Madrid, que le había llevado una rubia impresionante en un Mercedes y le había dado cincuenta pesetas para que *tomase* algo [7]. 15) No se habían dejado de llevar bien, pero necesitaban una pausa para evitar que eso *acabase* sucediendo [7]. 16) Si *tuviese* que usar una canción o una pieza musical como autorretrato, ¿cuál sería? [7] 17) Bessie Smith sabía de lo que cantaba, y no solo porque *se quedase* huérfana de niña y *tuviese* que vérselas con todo tipo de tipejos mientras buscaba ganarse unas monedas cantando en la calle [7]. 18) Se habrá hablado hasta la saciedad del éxito en taquilla de esta reliquia preandémica, rodada en 2019 para estrenarse el verano siguiente –antes de que *nos adentrásemos* en el multiverso de la covid-, pero mucho menos de su contenido, metáfora perfecta del estado del cine contemporáneo [7]. 19) Salió del automóvil, Pasolini le persiguió, le golpeó con un palo –nadie que le *conociere* pudo crearlo- y este se defendió dándole una paliza brutal [7]. 20) Películas como Caballo dinero (2014) son difíciles de encontrar en salas comerciales, aunque el director ha logrado conectar con un público fiel que, en su opinión, podría aumentar si la crítica no lo *describiese* como “elitista” [7].

Вищенаведені приклади застосування минулого недоконаного суб'єктивного способу іспанської мови належать до наступних видів підрядних речень: підрядні обставинні речення мети, часу, порівняння, допусту, причини, підрядні додаткові з волонтакативною семантикою, семантикою сумніву, оцінного судження, підрядні відносні речення, умовні речення (2 тип). Проаналізуємо поліфонічне функціонування минулого недоконаного суб'єктивного способу на -га, -se та визначимо слова-селектори.

Підрядні обставинні речення мети представлені 2, 9, 12, 14, 15 прикладами. Словами-селекторами прихильної точки зору в 2 прикладі є відсутність заперечної частки та стверджувальна форма дієслова в дійсному способі (*consistía*) та інфінітиві (*agrupar*); в 9 прикладі – іменник з дієслівним додатком *deseo de hacerse notar* обирає прихильну точку зору; в 12 реченні – прислівник *realmente* (прихильна точка зору); в 14 реченні – стверджувальна форма дієслова в дійсному способі *le había dado* та словосполучення *cincuenta pesetas* обирають прихильну точку зору висловлювання; в 15 прикладі – інфінітив *evitar* експліцитно обирає прихильну точку зору з полеміки 2 точок зору у висловлюванні. Підрядні обставинні речення часу представлені 18 прикладом, в якому експліцитним селектором прихильної

точки зору є іменник *éxito*. Форма минулого недоконаного суб'єктивного способу лише вказує на період часу, до якого мала місце подія речення. Підрядні обставинні речення порівняння (6 та 10 приклади), зокрема 6 речення, за допомогою словосполучення *asegurarse una buena salida* обирає прихильну точку зору з полеміки. Сполучник *como si* лише порівнює процес дії в реченні, не впливаючи на загальне позитивне семантичне спрямування висловлювання. В 10 реченні словом-селектором неприхильної точки зору є прислівниковий зворот *tan bajo*. Сполучник *como si* не має впливу на загальну семантику висловлювання. Підрядними обставинними допусту є 8, 11, 13 речення. У 8 реченні словом-селектором прихильної точки зору є дієслово *reconocerse* з додатком *escritor del mundo entero*. Сполучник *aunque* незначно зменшує позитивну семантику речення, проте нездатен її цілком заперечити. У 11 прикладі експліцитну неприхильну точку зору висловлювання обирає дієслово дійсного способу *nos desinflatos*. Підрядна частина речення також незначно зменшує негативне семантичне спрямування речення. В 13 реченні допустова конструкція *sea como fuese* також не в змозі заперечити прихильну точку зору висловлювання, яка обирається дієсловом *sintonizaban con*. Підрядні обставинні речення причини представлені у вибірці 17 реченням. Селектором прихильної точки зору в реченні є стверджувальна форма дієслова в дійсному способу *sabía*. Сполучник *porque* разом з заперечною часткою *no* лише пояснює причину дії головного речення, але не впливає на загальне семантичне спрямування. Чотири приклади, а саме 3, 4, 5, 7 речення, є підрядними додатковими реченнями з волюнтативною семантикою, семантикою сумніву, оцінного судження. В 3 реченні присутній експліцитний селектор прихильної точки зору (стверджувальна форма дієслова *decidió* та відсутність заперечної частки перед формою герундія *pidiéndole*). В 4 прикладі прислівник *mu* обирає прихильну точку зору в реченні, поєднуючись з прикметником *probable*. В 5 реченні селектором експліцитної неприхильної точки зору висловлювання є прикметник *ridículo*. В 7 прикладі селектором прихильної точки зору є інфінітив *desarrollar*, який впливає на сприйняття співрозмовником позитивного семантичного спрямування висловлювання. Підрядним відносним реченням є 19 приклад. Селектором неприхильної точки зору є дієслово *golpeó con un palo*. Підрядна частина відносного речення (*nadie que le conociese pudo crearlo*) лише посилює негативне сприйняття висловлювання. Умовні

речення 2 типу представлені в 1, 16, 20 реченнях. В 1 прикладі селектором неприхильної точки зору є прикметник *diferentes*, хоча специфіка умовних речень дещо обмежує прояв цієї негативної семантики речення. В 16 реченні селектором прихильної точки зору є іменник *autorretrato*, який володіє позитивним семантичним стереотипом, хоча і обмежується сполучником умовності *si*. В 20 прикладі інфінітив *aumentar* обирає прихильну точку зору, яка заперечується сполучником умовності *si*.

Приклади з преси Латинської Америки (по 10 прикладів на кожну з 2 форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -ra та -se): 1) El hecho impactó en el precio de las acciones y tuvo influencia en que el fenómeno Meta *se convirtiera* en un hito de las mayores caídas de patrimonio que una empresa ha sufrido en un intervalo corto de tiempo [7]. 2) Las voces en voz baja que se escuchaban en los pasillos del Capitolio (mucho antes de que el COVID-19 *llegara* a nuestras vidas), explicaron que el primer año es del Gobierno, el segundo lo maniobran en conjunto el Legislativo y el Ejecutivo, el tercero es de los congresistas y el cuarto año “no es de nadie” [7]. 3) El hombre más rico del mundo quería que Cooley, que representaba a Tesla en numerosos juicios, *despidiera* a uno de sus abogados o perdería el negocio de la compañía de vehículos eléctricos, dijeron personas familiarizadas con el asunto [7]. 4) El mensaje era una notificación que indicaba que un intento de transacción sospechosa había sido bloqueado y solicitaba que *se revisaran* las transacciones recientes [7]. 5) Si esto último *fuera* cierto, podríamos hablar de muy pocas cosas y cualquier intento de abstracción argumentativa sería vano [7]. 6) “Lo único que pidieron fue que *hablara* de todos en mi show, que *revisara* las trochas antes de meterme en ellas y que *tomara* un curso de conducción!! [7] 7) Perfeccionó sus estudios de actuación en Nueva York: Aunque inició su formación en México en la Escuela Nacional de Arte Teatral, Alejandro estuvo varios meses en “La gran manzana” tratando de expandir sus conocimientos, adquirir nuevas técnicas y estilos que *permitieran* definir su perfil, pero luego regresó a su tierra natal para concluir su preparación con la que ha tenido una base muy sólida y exitosa [7]. 8) Los genes de resistencia al antibiótico metilina pudieron surgir en las bacterias de los erizos más de cien años antes de que *se identificaran* en las cepas de los seres humanos, según un estudio internacional que se publica hoy en la revista Nature [7]. 9) Diciembre de 2021 fue el cuarto mes consecutivo con una cifra de un solo dígito, después de que en el mes de septiembre la inflación

fuera de 7,1%; en octubre, 6,8%; y *se contabilizara* 8,4% en noviembre pasado, un comportamiento que no se observaba desde el año 2016 [7] 10) Durante las pruebas, los paleogenetistas compararon las muestras recuperadas de los entierros con las de un asno sirio salvaje de 11 años de antigüedad descubierto en Gobekli Tepe (Turquía), y con dos de los últimos hemipos conocidos antes de que *se extinguieran* a principios del siglo XX [7] 11) Desde el interior, con las ventanas abiertas, da la impresión de que afuera *hubiese* un jardín y no el gris sombrío de la ciudad. [7] 12) Este ordenó que no *perturbaran* su sueño y que cuando *despertara* le *alcanzasen* un mate [7] 13) La falta de respeto la habilita el "todos somos iguales" (caída de la asimetría) y el trato al profesor como si *fuese* uno más de la salida del sábado a la noche [7] 14) Si *nos tomásemos* unos minutos en pensar qué es la física cuántica, ¿qué dirías? [7] 15) “Además dicen, es que no hay permiso, la famosa MIA lo que es el impacto ambiental, parte del acuerdo fue para que *se tuviese* el tiempo y *se hicieran* bien las cosas [7] 16) Como está ahora, triunfaría Morena en cualquier momento y en dos años no va a cambiar; salvo que *hubiese* ruptura, fractura o división, esa es la única manera de poner en riesgo la victoria”, insistió [7] 17) Y es que, remarcó, en el pasado el “pensamiento dominante” era enfrentar la violencia con violencia, “como si *se pudiese* apagar el fuego con el fuego, es la ley del talión: diente por diente, ojo por ojo [7] 18) El gobernante ecuatoriano expresó su preocupación por los efectos que la guerra en Ucrania *pudiese* tener para sectores económicos de Ecuador, en especial los pequeños productores agrícolas, entre ellos los de banano [7] 19) Estas cifras se dan después de que en 2021 *se registrase* un crecimiento de la economía del 5,7 %, el mayor desde 1984, por lo que en parte deben relativizarse en un contexto de enfriamiento tras un período en que la economía crecía a un ritmo excepcional [7] 20) "Sácame, sácame", dijo Castillo después de que el jugador *cometiese* un penalti que supuso el segundo gol del Aucas, que *venció* por 2–1 al equipo de Guayaquil [7].

Вищенаведені приклади застосування минулого недоконаного суб’єктивного способу іспанської мови належать до наступних видів підрядних речень: підрядні обставинні речення мети, часу, порівняння, умови, підрядні додаткові з волюнтативною та оціночною семантикою, умовні речення (2 тип). Проаналізуємо поліфонічне функціонування минулого недоконаного суб’єктивного способу на -ra, -se та визначимо слова-селектори.

Підрядні обставинні речення мети представлені 15 прикладом. Селектором прихильної точки

зору є іменник *acuerdo*, якому властивий позитивний семантичний стереотип. Приклади підрядних обставинних речень часу знаходимо в 2, 8, 9, 10, 12, 19, 20 реченнях. У 2 реченні селектором неприхильної точки зору є словосполучення іменника з прикметником *en voz baja*. Форма минулого недоконаного суб’єктивного способу лише вказує на присутність двох точок зору у висловлюванні. У 8 реченні селектором неприхильної точки зору є іменник *resistencia*. У 9 прикладі словосполучення *cifra de un solo dígito* є експліцитним селектором прихильної точки зору, враховуючи тематику інфляції. У 10 реченні селектором прихильної точки зору є відсутність заперечних часток та стверджувальна форма дієслова *compararon*. У 12 прикладі підрядне обставинне речення часу лише відтерміновує виконання дії головного речення, в якому знаходимо селектори – відсутність заперечної частки та іменник *mate*. У 19 реченні словом-селектором прихильної точки зору є іменник *crecimiento*. У 20 реченні селектором є дієслово в дійсному способі *venció*, яке своїм позитивним семантичним стереотипом допомагає обрати саме прихильну точку зору. Підрядне речення часу вказує лише на часові обставини здійснення дії і не має впливу на вибір прихильної чи неприхильної точки зору. Підрядні обставинні речення порівняння представлені 13 та 17 прикладами. В 13 реченні селектором неприхильної точки зору є словосполучення *falta de respeto*. Порівняльна конструкція *como si* вказує ніби на прояв цієї неприхильної точки зору. У 17 реченні селектором прихильної точки зору є прикметник *dominante*. Порівняльна конструкція *como si* дещо нівелює позитивну семантику речення, надаючи йому нюанс нереальності пропонованої дії. 16 речення є прикладом підрядних речень умови. Селектором прихильної точки зору є заперечна форма дієслова (*no va a cambiar*), яка вказує на незмінний напрям розвитку подій у висловлюванні. Сполучник підрядності умови *salvo que* вводить можливі перепони здійснення дії, проте не змінює позитивне семантичне спрямування речення. Підрядними додатковими реченнями з волюнтативною семантикою, семантикою оцінного судження є 1, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 18 приклади. Експліцитним селектором неприхильної точки зору у 1 реченні є іменник *caídas*. У 3 реченні відсутність заперечної частки перед дієсловом дійсного способу є селектором прихильної точки зору. У 4 реченні селектором неприхильної точки зору є дієприкметник *bloqueado*. Селектором прихильної точки зору у 6 реченні є прикметник *único* і відсутність

заперечних часток. У 7 реченні інфінітив *expandir* разом з додатком *conocimientos* є словами-селекторами прихильної точки зору. В 11 реченні іменник *jardín* є експліцитним селектором прихильної точки зору. У 12 прикладі селектором неприхильної точки зору є заперечна частка *no*. У 18 реченні селектором неприхильної точки зору є іменник *preocupación*. До умовних речень 2 типу належать 5 та 14 речення. У 5 реченні селекторами неприхильної точки зору є прикметники *rosas* і *vano*. Проте, негативне семантичне спрямування речення блокується сполучником умовності *si*. У 14 прикладі селектором прихильної точки зору є відсутність заперечних часток перед інфінітивом *pensar*.

Висновки дослідження. Підсумовуючи наше дослідження, ми дійшли до наступних висновків:

1. Згідно з результатами автоматичної вибірки прикладів з онлайн-корпусу, частотність використання форм минулого недоконаного суб'єктивного способу на -*ga* є значно меншою в іспанській пресі 2022 року (316 прикладів) в порівнянні з латиноамериканською (1001 приклад). Що ж до форми на -*se*, то маємо вищу частотність вживання у латиноамериканській пресі (226 прикладів), в порівнянні з іспанською (49 прикладів).

2. Звісно, не треба забувати про те, що не всі друковані видання Іспанії та Латинської Америки включені в онлайн-корпус CORPES XXI, тому наша вибірка покликана лише ілюструвати панівну тенденцію в сучасній лінгвопрагматиці минулого недоконаного суб'єктивного способу на -*ga*, -*se* в сучасній іспаномовній пресі. Зокрема, йдеться про підтвердження припущення численних лінгвістів про те, що форма минулого недоконаного суб'єктивного способу на -*ga* є маркером мовлення латиноамериканських мовців. Наша вибірка також вказує на те, що форма на -*se* є більш затребуваною в пресі Латинської Америки, незважаючи на її стереотипне сприйняття, як маркера європейського варіанта іспанської мови.

3. Найчастотнішими селекторами точок зору, які є спільними для преси Іспанії та Латинської

Америци, є стверджувальні форми дієслів дійсного способу або інфінітиви, іменники, відсутність заперечної частки, прикметники.

4. Відзначається більше розмаїття видів підрядних речень з формами минулого недоконаного суб'єктивного способу в іспанській пресі (10 видів речень), в порівнянні з прикладами з латиноамериканської преси (7 видів речень). Звісно, що цей висновок базується лише на нашій обмеженій вибірці прикладів з онлайн-корпусу, тому не можемо його екстраполювати на всю сукупність прикладів.

5. Що ж до лінгвопрагматики та поліфонії суб'єктивного способу, то в іспанській мові він є категорією психолінгвістичною. Використовуючи його, мовець не є категоричним у своєму висловленні. Навіть за наявності певного семантичного спрямування існує можливість переконати мовця у його вірогідній неправоті. Таким чином, за допомогою суб'єктивного способу, іспаномовна людина передає своє ставлення до події, на підсвідомому рівні він дає змогу переконати себе в тому, що існує інший погляд на подію. Це може пояснюватися високим ступенем емоційності, психологізму, семантичною нюансацією іспанського мовлення та характеру.

6. Дійсний та суб'єктивний способи іспанської мови є семантично взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими, оскільки за відсутності суб'єктивного способу речення втрачає альтернативу вибору змістового спрямування. Дійсний спосіб вказує лише на єдиний, незмінний перебіг подій. Суб'єктивний спосіб скеровує адресата повідомлення на пошук відповідного слова-селектора, яке дасть йому вичерпну інформацію про мету та значення висловлення. Адресат на підсвідомому рівні звертає увагу на дієслово головного речення і на граматичні елементи, що оточують його.

Перспективою подальших досліджень є поліфонічний та частотний аналіз форм суб'єктивного способу іспанської мови в сучасних іспанських драматургічних творах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Donaire M.L. Subjuntivo y polifonía (español, francés). Madrid, 2001. 112 p.
2. Eddington Ellingson D. A corpus analysis of some usage differences among Spanish-speaking countries. *Dialectología: revista electrónica*. 2021. Núm. 28. P. 71–95.
3. Martillo Viner K. Spanish imperfect subjunctive form –*se* Possible identity marker for Spaniards? *Revista española de lingüística aplicada*. 2022. Vol. 35. Nº 1. P. 149–172.
4. Rodríguez Andrade I.P., Estrella Santos A., Posso Miño M.C. El debilitamiento en el uso del imperfecto de subjuntivo en el Ecuador. Una comparación entre Quito (sierra) y Portoviejo (costa) *Normas: revista de estudios lingüísticos hispánicos*. 2022. Vol. 12. Nº. 1. P. 128–151.

5. Samamé Rispa A. El peso de la edad en el uso del imperfecto y pluscuamperfecto de subjuntivo (-ra/-se) *Lexis: Revista de lingüística y literatura*. 2021. Vol. 45. Nº 1. P. 163–190.

6. Samaniego A.L., Kempas I. Querría que me lo compruebas / comprobaras / comprobases: elección del tiempo verbal tras expresiones de volición atenuada en el español europeo. *Estudios filológicos*. 2018. Nº 61. P. 35–58.

7. CORPES XXI (REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CORPES XXI) [en línea]. Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES) : веб-сайт. URL: <https://apps2.rae.es/CORPES/view/inicioExterno.view;jsessionid=7DDE F7E87B205DB5A7D2EE9141DE508E> (дата звернення: 08.08.2023)

УДК 811.161.2'271

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.35>

НАВЧАННЯ НОРМАМ ЛЕКСИЧНОЇ СПОЛУЧУВАНOSTI НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

TEACHING THE NORMS OF LEXICAL COMPATIBILITY IN ENGLISH LESSONS

Савицька Л.В.,

orcid.org/0000-0002-9158-6304

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Безугла І.В.,

orcid.org/0000-0002-6285-2060

старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

У статті розглядається проблема засвоєння норм лексичної сполучуваності, яка є особливо актуальною на сучасному етапі навчання у зв'язку з ускладненням комунікативних завдань. Авторами статті висвітлене важливе питання дотримання мовних норм у мовленнєвій практиці, оскільки пріоритетними напрямками державної освітньої політики щодо підготовки кадрів високого рівня є розвиток і підвищення рівня мовленнєвої культури як основоположної компетентності фахівців будь-якої сфери.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що однією із професійних якостей фахівця є володіння лексичними нормами і безпосереднє дотримання їх у комунікативній діяльності. Мета дослідження полягає у виявленні способів засвоєння норм лексичної сполучуваності на просунутому етапі навчання англійської мови у зв'язку з ускладненням комунікативних завдань на цьому етапі вивчення мови. Для досягнення поставленої мети автори статті з'ясували причини порушення правил слововживання; проаналізували виявлені порушення норм лексичної семантики; запропонувати способи уникнення недоліків у мовленнєво-професійній діяльності, пов'язаних з лексичними помилками.

У статті подано раціональні рекомендації для усунення недоліків мовлення, пов'язаних з порушенням правил слововживання, наводяться приклади вправ для вироблення навичок лексичної сполучуваності слів на заняттях з англійської мови.

Автори доходять висновку, що навчання кодифікованих норм слововживання доцільно вибудовувати на основі вправ як рецептивного, так і продуктивного характеру, причому останні завдання найефективніші в тому разі, якщо містять творчий елемент. Невід'ємним компонентом навчання лексичної сполучуваності є формування стратегій самостійного оволодіння її нормами.

Ключові слова: лексична помилка, лексична сполучуваність, правила слововживання, рецепція, семантика слова.

The article deals with the problem of learning lexical compatibility norms, which becomes especially relevant at the advanced stage of learning due to the complexity of communicative tasks. The authors of the article highlight the important issue of compliance with language norms in speech practice, since the priority directions of the state educational policy on training high-level personnel are the development and improvement of speech culture as a fundamental competence of specialists in any field.

The relevance of the study is due to the fact that one of the professional qualities of a specialist is the possession of lexical norms and their direct observance in communication activities. The purpose of the study is to identify ways of mastering lexical compatibility norms at the advanced stage of learning English due to the complexity of communicative tasks at this stage of language learning. In order to achieve this goal, the authors of the article found out the reasons for